

Gradska knjižnica
Ivan Vidali Korčula

Smjernice za nabavu knjižnične građe

Korčula, 2021.

Sadržaj

1. UVOD.....	3
2. IZGRADNJA FONDA.....	3
2.1. Knjižnična građa.....	3
2.2. Smjernice nabavne politike.....	4
3. NABAVA KNJIŽNIČNE GRAĐE.....	5
3.1 Struktura knjižničnog fonda.....	5
3.2 Vrste knjižnične građe koja se nabavlja:.....	5
3.3 Jezici.....	5
3.4 Načini nabave knjižnične građe:.....	6
3.5 Temelji za kupnju knjižnične građe:.....	6
3.6 Kriteriji za nabavu knjižnične građe:.....	6
3.7 Posebne potrebe.....	7
4. KNJIZNIČNE ZBIRKE.....	7
5. VREDNOVANJE KNJIŽNIČNOG FONDA.....	8
6. IZLUČIVANJE I OTPIS KNJIŽNICNE GRAĐE.....	8
7. PRISTUP GRAĐI.....	9
8. ZAKLJUČNE NAPOMENE.....	9

1. UVOD

Planska i promišljena izgradnja knjižničnoga fonda dinamičan je proces koji se sastoji od stalnog priljeva nove, te stalnog izlučivanja i otpisa zastarjele, dotrajale i uništene građe, sukladno važećim zakonskim propisima. Nabavna politika zahtjeva izradu smjernica za izgradnju i upravljanje fondom kojima će se definirati svrha, opseg i sadržaj knjižničnoga fonda, temeljenih na stručnim načelima i pravu jednakog pristupa informacijama za sve.

Smjernice za nabavu knjižnične građe Gradske knjižnice *Ivan Vidali* temelje se na zakonskim i podzakonskim aktima, stručnim dokumentima, internim dokumentima, kao i na misiji knjižnice: „*Osigurati svim građanima pristup znanju, informacijama, idejama i kulturnim sadržajima za potrebe obrazovanja, stručnog usavršavanja, znanstvenog rada, cjeloživotnog učenja, informiranja, neovisnog odlučivanja, razonode, poticanja kreativnosti i održivog razvoja zajednice.*“

2. IZGRADNJA FONDA

2.1. Knjižnična građa

Knjižničnu gradu narodne knjižnice, u skladu s člankom 3. *Zakona o knjižnicama* (NN 17/2019), čini svaki jezični, slikovni i zvučni dokument u analognom ili digitalnom obliku informacijskoga, umjetničkog, obrazovnog, znanstvenog ili stručnog sadržaja, proizveden u više primjeraka i namijenjen javnosti, kao i rukopisi odnosno sva druga građa koju knjižnica posjeduje u svom fondu i stavlja na raspolaganje korisnicima.

Prema članku 17. *Standarda za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj* (NN 103/2021), knjižnični fond narodne knjižnice sadržajno je namijenjen svim dobnim skupinama građana, uvažavajući potrebe i raznolikost lokalne zajednice, organiziran je u zbirke, a sukladno potrebama posebnih skupina korisnika treba osigurati pristup didaktičkim igračkama, društvenim igrama i specijaliziranoj knjižničnoj građi (zvučnim knjigama, knjigama s uvećanim tiskom, građi laganoj za čitanje i dr.)

Gradska knjižnica Ivan Vidali Korčula je **narodna** knjižnica, a prema broju stanovnika područja Grada Korčule, (5.663 - popis 2011), svrstava se u narodne knjižnice **VII. tipa**, odnosno među knjižnice koje pokrivaju područje od 3.001 do 10.000 stanovnika. (*Standardi za narodne knjižnice*, NN 103/2021, čl.18)

Knjižnični fond narodne knjižnice toga tipa treba sadržavati minimalno:

- 3 knjige po stanovniku
- najmanje 10 naslova serijskih publikacija

Narodne knjižnice u svom fondu trebaju posjedovati neknjižnu građu (didaktičke igračke, društvene igre, zvučna, vizualna i elektronička građa, te ostale vrste građe kao notna građa, rukopisi, grafička, kartografska građa, sitni tisak, umjetnička djela i sl.), a zastupljenost neknjižne građe ovisi o potrebama svih vrsta korisnika i nabavnoj politici knjižnice.

2.2. Smjernice nabavne politike

Smjernice za nabavu knjižnične građe namijenjene su knjižničarima u planiranju izgradnje ukupnog fonda i izdvojenih zbirki unutar njega, zajednici koja financira kupnju knjižnične građe (osnivaču, Ministarstvu kulture i medija i drugim izvorima financiranja) te korisnicima i ukupnoj javnosti radi informiranja o načelima i kriterijima na kojima se temelji izgradnja fonda.

Knjižnični je fond je promjenljiv, s obzirom na veličinu i vrstu građe. S obzirom na količinu građe on se neprestano povećava, iako se u radu knjižnice povremeno može dogoditi i da se smanji. Pojavom novih medija knjižnični se fond obogaćuje novim vrstama građe. Zbog svoje promjenljivosti, knjižnični se fond izgradnjom stalno nadopunjuje, uz uvažavanje korisničkih potreba, prostornih i financijskih ograničenja, što se postiže osmišljenom nabavnom politikom i odabirom građe, ažurnom obradom, odgovarajućom zaštitom, te stalnim pročišćavanjem i vrednovanjem fonda.

Smjernice za nabavu knjižnične građe okvir su za odabir građe i pomoć knjižničarima pri:

- nabavi
- smještaju
- čuvanju i zaštiti
- izlučivanju i otpisu

Nabavna politika Gradske knjižnice *Ivan Vidali* u Korčuli temelji se na odredbama *Zakona o knjižnicama, Standarda za narodne knjižnice u RH*, preporukama UNESCO-va *Manifesta za narodne knjižnice, Kopenhaške deklaracije o važnosti narodnih knjižnica u informacijskom društvu, Izjave IFLA-ine Komisije za slobodu izražavanja i slobodan pristup informacijama Knjižnice i intelektualna sloboda, IFLA-inih smjernica za razvoj službi i usluga u narodnim knjižnicama* te drugih stručnih dokumenata koji se odnose na izgradnju fonda narodne knjižnice.

Sukladno stručnim procjenama i korisničkim zahtjevima, nastoji se osigurati zastupljenost građe na različitim medijima i u različitim formatima, u dovoljnom broju primjeraka, kao i pristup informacijskim izvorima dostupnima putem mrežnih izvora.

3. NABAVA KNJIŽNIČNE GRAĐE

3.1 Struktura knjižničnog fonda

Fond Gradske knjižnice "Ivan Vidali" obuhvaća svu knjižnicnu gradu, knjižnu i neknjižnu, za djecu i odrasle koju knjižnica posjeduje.

Prema Standardima za narodne knjižnice u RH, knjižni fond općinske/gradske narodne knjižnice treba u pravilu sadržavati 65% beletristike, 35% stručne, znanstvene i popularno-znanstvene literature i najmanje 1% referentne literature. Zastupljenost neknjižne građe ovisi o potrebama svih vrsta korisnika i nabavnoj politici knjižnice.

3.2 Vrste knjižnične građe koja se nabavlja:

- knjige (lijepa književnost za djecu, mlade i odrasle, uključujući lektiru za osnovne i srednje škole, edukativne i zabavne slikovnice, popularno-stručna i znanstvena literatura, referentna građa i priručnici)
 - strip
 - periodika (novine i časopisi)
 - e-knjige
 - audiovizualna građa (CD, DVD i dr.)
 - elektronički izvori u fizičkom obliku (CD-ROM i dr.)
 - pristup on-line bazama podataka
 - digitalizirani sadržaji zavičajne i baštinske tematike iz različitih područja
 - atlasi, zemljopisne karte, planovi i vodiči, katalozi
 - razglednice, fotografije, grafičke mape
 - igračke i društvene igre

3.3 Jezici

Knjižnica nabavlja građu na hrvatskom jeziku kao i na stranim jezicima, za koje postoji ili se predviđa interes korisnika.

3.4 Načini nabave knjižnične građe:

- kupnja
- otkup Ministarstva kulture Republike Hrvatske
- dar
- zamjena

- vlastita izdanja

3.5 Temelji za kupnju knjižnične građe:

- pregled oglednih primjeraka građe
- odabir iz tiskanih i elektroničkih kataloških ponuda
- prijedlozi korisnika (deziderata)
- praćenje nakladničke ponude putem objava u tisku i na internetu

3.6 Kriteriji za nabavu knjižnične građe:

Osnovni kriteriji u nabavi knjižnične građe su:

- kriterij vrijednosti (obilježja samih djela)
- kriterij potražnje (prema potrebama korisnika)

Specifični kriteriji:

- ugled autora i nakladnika
- interes korisnika
- prikladnost formata za korištenje u knjižnici
- prikladnost predmeta, stila, jezika i razine čitanja za ciljane korisnike
- jasnoća, točnost i logičnost predstavljanja
- stupanj novosti informacija
- način obrade teme
- kvaliteta prijevoda
- fizičke i tehničke karakteristike (uvez, kvaliteta papira, dimenzije i sl.)
- opremljenost djela bibliografskim podacima, kazalima i predgovorima
- relevantnost za korisnike zajednice
- veze s postojećim zbirkama (zavičajnost)
- pozornost i ocjene kritičara, recenzenata i javnosti
- financije (cijena pojedinog primjerka i raspoložive mogućnosti)
- učestalost korištenja zbirke
- relevantnost prema nastavnom i drugim obrazovnim programima

3.7 Posebne potrebe

Za potrebe Zavičajne zbirke **Korčula** nabavljaju se:

- tiskane publikacije (monografske, serijske i sitni tisak)
- rukopisna građa
- polupublikacije
- kartografska građa
- audio, vizualna i audiovizualna građa
- elektronička građa
- preformatirana građa

4. KNJIZNIČNE ZBIRKE

Budući da knjižnice prikupljaju raznovrsnu građu, knjižnični je fond raspoređen prema određenim cjelinama. Raznovrsnost građe uvjetuje unutarnju podjelu knjižničnoga fonda, pri čemu je važna i veličina knjižnice. U knjižnicama se, uobičajeno, knjižnični fond dijeli u tri osnovne zbirke: zbirku knjiga, zbirku periodike (časopisi i novine) i zbirku neknjižne građe. Od 2017. godine korčulanska knjižnica ima i zbirku digitalizirane knjižnične građe, koja je sastavni dio fonda zavičajne zbirke, pod nazivom **Virtualna Korčula** (<https://virtualnakorcula.com/>).

Pored osnovnih zbirki, knjižnični fond se dijeli na niz posebnih zbirki s ciljem zadovoljenja obrazovne i kulturne potrebe lokalne zajednice, razvoja različitih oblika pismenosti, potreba posebnih korisničkih skupina i sl.. Podjela se provodi prema vrsti građe i prema sadržajima koji su zastupljeni. Zbirke koje se izgrađuju prema sadržajima koji su zastupljeni, zahtijevaju osmišljen i unaprijed zadan pristup. Uz zbirku općeg fonda, dječjeg odjela, AV odjela i periodike, Gradska knjižnica *Ivan Vidali* ima oformljene različite posebne zbirke: zavičajnu zbirku, zbirku starih i rijetkih knjiga, zbirku knjiga na stranim jezicima, zbirku knjižničarske literature, zbirku referentne literature i sl..

U okviru ovih zbirki, zavičajna zbirka „Korčula“ zauzima posebno mjesto, jer sadržajno obuhvaća svu povijesno – kulturnu baštinu, kao i suvremeni kulturni i društveni život otoka Korčule. Kriteriji po kojima se prikuplja građa u zavičajnoj zbirci su sljedeći:

- publikacije objavljene na području Grada i otoka Korčule
- publikacije autora zavičajnika, a objavljene bilo gdje
- sve što je objavljeno o zavičaju ili o njegovu stanovništvu (ili samo o pojedincima), bez obzira na autora i na mjesto objavljivanja

- službene publikacije lokalne samouprave.

Prema uočenim potrebama i raspoloživim mogućnostima (fondu, prostoru i finansijskim sredstvima), knjižnica može formirati i druge zbirke.

5. VREDNOVANJE KNJIŽNIČNOG FONDA

Vrednovanje fonda sastavni je dio nabavne politike knjižnice jer se tako procjenjuje usklađenost postojećeg fonda sa zadaćama knjižnice i potrebama korisnika. Uočavanje nedostataka u oblikovanju općeg fonda i pojedinih zbirki poslužit će za donošenje mjera za njihovo otklanjanje i poboljšanje nabave.

Vrednovanje fonda vrši se na temelju sadržajnih i brojčanih pokazatelja:

- usporedba prinovljenih naslova s relevantnim izvorima (listama uspješnica, izdavačkim i knjižarskim katalozima, specijaliziranim bibliografijama)
- usporedba nabave s preporukama Standarda
- mišljenje i zadovoljstvo korisnika
- odnos broja primjeraka i potražnje
- iskoristivost (učestalost korištenja i posudbe grade)
- analiza utrošenih sredstava i količina nabavljene grade
- aktualnost sadržaja.

6. IZLUČIVANJE I OTPIS KNJIŽNICNE GRAĐE

Otpis je važan dio održavanja knjižničnih zbirki. Obveza knjižnice je redovito pročišćavati svoj fond u skladu s *Pravilnikom o reviziji i otpisu knjižnicne građe* (NN 21/02).

Kriteriji za otpis su:

- uništena građa (izgubljena, otuđena i nevracena građa)
- dotrajala građa (fizički oštećena građa)
- zastarjela građa (iz pojedinih znanstvenih područja, neaktualna građa u više primjeraka za kojom je smanjen interes korisnika).

Otpisom se oslobađa prostor za novu građu i time održava ukupna kvaliteta knjižničnoga fonda. Otpisana građa može se ustupiti ili prodati, a prema potrebi, i ponovno nabaviti.

7. PRISTUP GRAĐI

Sva knjižnična građa dostupna je svim korisnicima. Građa iz zatvorenih i dislociranih spremišta, te zavičajna građa dostavlja se na zahtjev. Građu zavičajne, referalne i zbirke starih i rijetkih knjiga, dopušteno je koristiti samo u prostoru knjižnice. Digitalna građa dostupna je na portalu digitalne zbirke *Virtualna Korčula* i može se koristiti bez ograničenja, a prilikom korištenja potrebno je navesti: „Izvor: Virtualna Korčula – digitalna knjižnica Gradske knjižnice *Ivan Vidali*“.

Osoblje Gradske knjižnice *Ivan Vidali* osigurava pomoć korisnicima pri izboru i traženju potrebne građe. Knjižnica sudjeluje u međuknjižničnoj posudbi kako bi osigurala građu koja fizički nije dostupna u samoj knjižnici.

Pristupom internetu osigurava se dostupnost elektroničkih izvora te se omogućuje pristup određenim online bazama podataka.

8. ZAKLJUČNE NAPOMENE

Ovim se smjernicama potvrđuje da se u Gradskoj knjižnici *Ivan Vidali* u Korčuli nabavlja građa iz svih područja, bez obzira na vjersku, političku, spolnu ili drugu tematiku.

Zadaća je knjižnice preispitati i prema potrebi ažurirati smjernice nabavne politike, budući da se postavke na kojima se temelje s vremenom mijenjaju.

Ur. broj: 63/2021

Korčula, 7. listopada, 2021.

Ravnateljica

Milojka Skokandić